TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi İkinci Taraf Görüşü

NİSAN 2023

Değerlendirme Özeti

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, işbu çerçeve belge metni üzerinde yaptığı bağımsız ve detaylı çalışmaya istinaden; Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi'nin; Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) 24.02.2022 tarihinde yayımladığı Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı, Yeşil Kira Sertifikası, Sürdürülebilir Kira Sertifikası Rehberi[1]'ne (bundan sonra 'Rehber' olarak tanımlanacaktır) uyumlu olduğu, sürdürülebilir finansman araçlarının ihraçları için etkili, amaç odaklı ve faydalı olduğu görüşüne ulaşmıştır. Bu değerlendirme aşağıdaki unsurlara bağlı olarak oluşturulmuştur.

Fon Kullanım

Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi'nde fon kullanımı için belirlenmiş olan 11 başlık, SPK Rehber dokümanında bulunan proje kategorilerine, Rehberin esas aldığı Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneği'nin (ICMA) Haziran 2021 tarihinde yayınladığı Yeşil[2] ve Sosyal[3] Tahvil ilkelerine uygun olmakla birlikte, yine uluslararası geçerliliği olan İklim Takvim İnisiyatifi Taksonomisi[4] , AB Yeşil Mutabakat ve Taksonomisi ile paralellik göstermektedir. Listelenen 11 proje kategorisi aynı zamanda Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (SKA) da direkt ve dolaylı olarak pozitif katkı sağlamaktadır. İşbu fon kullanımı pratiği, pazar teamüllerine, ulusal ve uluslararası standartlara ve rehbere uygun olarak değerlendirilmiştir.

Proje Seçim ve Değerlendirme

Türkiye İş Bankası A.Ş. Yönetim Kurulu ve İcra Kurulu Üyelerinden oluşan Sürdürülebilirlik Komitesi yapısı sayesinde, finansman araçlarının yalnızca sürdürülebilir kalkınmaya doğrudan ve dolaylı şekilde katkıda bulunacak projelere ayrılması konusunda denetleme ve yönetme ilkesine sahiptir. Banka, bu taahhüdünü imzacısı olduğu Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi, Sorumlu Bankacılık Prensipleri, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi ve Türkiye Sürdürülebilir Finansman Bildirgesi gibi ulusal ve uluslararası sözleşmelerle ilan etmiştir. Sorumlu finans yaklaşımı ile İş Bankası, toplumsal fayda üreten fizibilitesi yüksek projeleri desteklerken itibar ve kredi risklerini de değerlendirmeye almakta, böylece yatırımın olası negatif çevresel ve/veya sosyal etkilerini sınırlama ve ortadan kaldırmaya yönelik yol haritası sunmaktadır. Bu şekliyle banka proje seçme değerlendirme ve risk yönetimi yöntemleri; pazar teamüllerine, ulusal ve uluslararası standartlara ve rehbere uygun, efektif ve faydalı olarak değerlendirilmiştir.

[1] https://spk.gov.tr/data/6231ce881b41c612808a3a1c/b2d06c64099c9e7e8877743afc7d2484.pdf
[2] https://www.icmagroup.org/assets/documents/Regulatory/Green-Bonds/Translations/2021/Turkish-GBP-2021.pdf?vid=2
[3] https://www.icmagroup.org/assets/documents/Regulatory/Green-Bonds/Translations/2021/Turkish-SBP-2021.pdf?vid=2
[4] https://www.climatebonds.net/files/files/Taxonomy/CBI_Taxonomy_Tables-08A%20%281%29.pdf

Değerlendirme Özeti

Fon Yönetimi

Türkiye İş Bankası A.Ş., seçim ve değerlendirme sürecinden geçirilien ve uygun bulunan projeleri banka, Sürdürülebilir Kredi Portföyü olarak adlandırmaktadır. Sürdürülebilir finansman araçları yöntemiyle ihraç edilecek borçlanma finansmanın, ihraç tarihinden itibaren 12 ay içerisinde işbu Çerçeve Belge kapsamındaki projelerin finansmanında kullanılmasını öngörülmektedir. Banka, borçlanma araçlarından elde edilen fonların henüz kullanılmamış kısmını uygun projelerin finansmanı veya yeniden finansmanında kullandırmasına kadar geçen sürede, nakit ve/veya nakit benzeri ve/veya diğer likit araçlarda değerlendirecektir. İşbu fon yönetimi pratiği, pazar teamüllerine, ulusal ve uluslararası standartlara ve rehbere uygun olarak değerlendirilmiştir.

Raporlama

Türkiye İş Bankası A.Ş., Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi kapsamında ihraç edilecek her borçlanma araçlarına ilişkin olarak “Fon Kullanımı Raporu” ve “Etki Raporu” raporlarını düzenleyecektir. Raporlamalar, ihraç tarihinden bir yıl sonra ve yıllık, her durumda ihraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra, fon kullanımına dair önemli gelişmeler olması durumunda yenilenecektir. Raporlama içeriği ihracından elde edilen fonu, bu fonun tahsis edildiği projelerin bir listesini, projelerin kısa bir tanımını, projeler için kullanılan tutarı ve projelerin tahmin edilen etkilerini içerecektir. İşbu raporlama pratiği, pazar teamüllerine, ulusal ve uluslararası standartlara ve rehbere uygun olarak değerlendirilmiştir.

süratam
SUSTAINABILITY SERVICES

Proje Sorumlusu

Murat Bilgehan Tuztaş
murat.tuztas@suratam.org

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk milli bankası olan Türkiye İş Bankası A.Ş. (İş Bankası), "Türkiye'nin kalkınması ve inşasına katkıda bulunmak" şeklinde tanımlanan ana misyonu ile 1924 yılında kurulmuş, kurulduğu günden bu yana sosyal sorumluluk ilkesi benimsemiş ve Türk ekonomisinin her aşamasında öncü ve büyük görevler üstlenmiştir. Banka, paydaşlarıyla yalnızca kısa vadede değil; orta ve uzun vadede, kalıcı ve sürdürülebilir değer üretmeyi amaçlamaktadır.

İş Bankası, sürdürülebilirliği kurumsal stratejisinin önceliklerinden birisi olarak konumlandırmış, faaliyetlerini bütüncül ve uzun vadeli bakış açısı ile yürütmeyi amaçlamakta ve operasyonlarından kaynaklanan çevresel ve sosyal etkinin değerlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınmanın doğrudan ve dolaylı olarak desteklenmesi, insan ve doğal kaynakların korunup geliştirilmesi ve İklim değişikliğine ilişkin risklerin ve fırsatların değerlendirmesi kapsayan Sürdürülebilirlik Stratejisi ve Politikaları (https://www.isbank.com.tr/bankamizi-taniyin/surdurulebilirlik) oluşturup yayımlamıştır.

Banka, finans sektörünün dönüştürücü gücünü kullanarak, ülkenin çevresel hedeflerine ulaşmasını sağlayacak projelere finansman sağlamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda banka, geliştirdiği 'Sorumlu Finans' yaklaşımı ile toplumsal fayda üreten fizibilitesi yüksek projeleri desteklerken; itibar ve kredi risklerini de değerlendirmeye almaktadır. Değeri 10 milyon USD üzerinde olan tüm yeni projelerin potansiyel çevre ve sosyal riskleri ve potansiyel borçluları Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme Modeli ile değerlendirilmektedir. Model bu yatırım kredilerinin müşteri ve proje risk kategorilerini belirlemekte ve böylece yatırımın olası negatif çevresel ve/veya sosyal etkilerini sınırlama ve ortadan kaldırmaya yönelik yol haritası sunulmaktadır.

Türkiye İş Bankası A.Ş., oluşturduğu Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi kapsamında ihraç edilecek borçlanma araçlarından elde edilecek fonlarla finanse ve/veya refinanse edilecek yeşil/sürdürülebilir projelerin aşağıdaki başlıklarla belirlenmiştir. İşbu çerçeve metnine göre 10 Çevresel Kategori ve 2 Sosyal Kategori, uygun görülen proje kategorileri olarak aşağıda listelemiştir.

Çevresel Kategoriler:

1- Yenilenebilir enerji
2- Enerji verimliliği
3- Eko-verimli ve/veya döngüsel ekonomiye uyarlanmış ürünler, üretim teknolojileri ve süreçleri
4- Yeşil binalar
5- Temiz ulaşım
6- Kirliliğin önlenmesi ve kontrolü
7- Yaşayan doğal kaynaklar ve arazi kullanımının çevresel sürdürülebilir yönetimi
8- Karasal ve su biyoçeşitliliğinin korunması
9- Sürdürülebilir su ve atık su yönetimi
10- İklim değişikliğine adaptasyon

Sosyal Kategoriler

1- Temel Hizmetlere Erişim
2- KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Üretme

Kapsam ve Sınırlılıklar

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, yaptığı bağımsız değerlendirme sonucunda Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi'nin SPK Rehber ile ve pazar teamülleriyle uyum gösterdiği görüşündedir. İşbu çerçeve metninde belirlenen proje kategorileri SPK Rehber, ICMA Yeşil Tahvil ve Sosyal Tahvil Haziran 2021 versiyonuna uygundur ve parelellik göstermektedir.

İş Bankası Çerçeve Belgesinde fon kullanım için belirlenen proje kategorilerin, sürdürülebilir kalkınma, düşük karbon ekonomisine geçiş ve ulusal ve uluslararası çevre politikalarıyla uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak fonların bu amaçla kullanılıp kullanılmadığı, beklenen etkilerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği ve doğru yöntemlerle raporlanıp raporlanmadığı, çerçeve belgesi sahibinin sorumluluğundadır.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, işbu çerçeve metninin pazar teamülleri, SPK Rehber dokümanı ve ICMA Yeşil ve Sosyal Tahvil ilkelerinin yeni versiyonlarıyla uyumunu garantilemez. Bu metinlerde gerçekleşecek olan olası güncellemelerin, bu çerçeve metninin bir uygunluk kontrolünden geçirilmesi gerekliliğini doğurabilir. Bunun için Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, ikinci taraf görüşünün hazırlanmasından 24 ay içerisinde oluşabilecek güncellemeler konusunda değerleme yapacağını taahhüt eder.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı İkinci Taraf Görüşü

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi'nin; aşağıdaki sıralanan gerekçelere göre etkili, güvenilir ve SPK Rehber dokümanı, ICMA Yeşil ve Sosyal Tahvil İlkelerinin ön gördüğü dört temel bileşenine uygun olduğu görüşündedir.

1. Fon kullanımı

➔Çerçeve belgesinde, bankanın 'Sürdürülebilir Kredi Portföyü' olarak tanımladığı ve finansman ve/veya refinansman için fonların kullanılması öngörülen projeler aşağıdaki başlıklarla listelenmiştir. Yenilenebilir enerji, Enerji verimliliği, Döngüsel ekonomiye uyarlanmış ürünler, üretim teknolojileri ve süreçleri, Yeşil binalar, Temiz ulaşım, Kirliliğin önlenmesi ve kontrolü, Yaşayan doğal kaynaklar ve arazi kullanımının çevresel sürdürülebilir yönetimi, Karasal ve su biyoçeşitliliğinin korunması, Sürdürülebilir su ve atık su yönetimi, İklim değişikliğine adaptasyon, Temel Hizmetlere Erişim ve KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Üretme. Öngörülen proje kategorileri, SPK Rehber, ICMA Yeşil ve Sosyal Tahvil proje kategorileriyle uyumludur.

➔İhraç edilecek borçlanma araçlarından elde edilecek kaynakların her bir tertip ihracın ardından 12 ay içerisinde işbu Çerçeve Belge kapsamındaki yeşil/sürdürülebilir projelerin finansmanında kullanılması öngörülmektedir. Yeşil borçlanma aracı ihracından elde edilen fonun kullanılması için tahmin edilen sürenin çerçeve metninde paylaşılması SPK Rehber'ine göre zorunlu olup, belirlenen 12 ay pazar teamüllerine göre uygundur.

➔İhraç edilecek borçlanma araçlarından elde edilecek kaynakların %50'sinin projelerin finansmanında %50'sinin ise projelerin yeniden finansmanında kullanılacağı tahmin edilmektedir. İşbu çerçeve metninde, fonun projelerin finansmanı ile yeniden finansmanı arasındaki dağılımı hakkında bir tahminde bulunulması SPK Rehber'ine uygundur.

➔Yeniden finanse edilecek yeşil/sürdürülebilir projelere dair araştırma geliştirme ve diğer ilişkili, destekleyici harcamaların tahmini geriye dönük inceleme süresinin en fazla 36 ay olması öngörülmektedir. Çerçeve metninde yer alan bu madde, SPK Rehberi gerekliliklerileriyle uyumludur.

1A. Yenilenebilir enerji kategorisinde kullanılacak fonlama, Rüzgar Enerjisi, Güneş Enerjisi, Jeotermal Enerji ve Biyokütle elektrik santrallerinin enerji üretim kaynaklarının ekipmanı, geliştirilmesi, inşaatı, işletimi ve bakımına; yenilenebilir enerji santrallerince üretilen elektrik enerjisinin ulusal şebekeye aktarılması sağlayan elektrik şebekesinin inşası, renovasyonu, iyileştirmesi ve yenilemesine; yenilenebilir enerjiye özgü bileşenlerin ya da ekipmanların üretilmesine yönelik kredileri kapsamaktadır. Ayrıca bahsi geçen Jeotermal ve Biyokütle elektrik santrallerinde, fon kullanımı; emisyon yoğunluğu 100gCO2e/kWh'den düşük olan projelerle ve/veya emisyon yoğunluğu 100gCO2e/kWh'den düşük olan ve orman ya da zirai artıkların kullanılması suretiyle atık hammaddelere dayalı projelerle sınırlı olacak şekilde belirlenmiştir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının düşük karbon ekonomisine geçişi sağlama, iklim değişikliğine uyum ve adaptasyonu arttırma başlıklarında çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine, CBI Taksonomi ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1B. Enerji verimliliği kategorisinde kullanılacak fonlama, Enerji kullanım verimliliğini en az %15 oranında artırmayı (ya da özgül enerji tüketimini azaltmayı) amaçlayan projelere yönelik finansman araçlarını kapsamaktadır. Bu krediler ayrıca enerji depolama, akıllı şebekeler (şebeke kayıplarını en aza indiren akıllı sayaçlar dahil), aletler ve enerji tasarrufu ürünlerine yönelik olarak da kullanılabilir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının düşük karbon ekonomisine geçişi sağlama, iklim değişikliğine adaptasyonu arttırma başlıklarında çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine, CBI Taksonomi ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1C. Eko-verimli ve/veya Döngüsel Ekonomiye Uyarlanmış Ürünler, Üretim Teknolojileri ve Süreçleri kategorisinde kullanılacak fonlama; ürün yenilemesi, yeniden kullanılabilir materyaller ya da yeniden doldurulabilir şemalar yoluyla ürün ömrünü uzatan çözümleri; kritik öneme sahip materyaller yerine biyolojik ya da biyo-bazlı materyaller ile ikame eden ürünler gibi yenilenebilir ya da dönüştürülebilir kaynaklar kullanan üretim faaliyetlerine, güneş, rüzgar ya da diğer yenilenebilir enerji kaynaklarınca çalıştırılan süreçlere ve girdi hammaddesinin dönüştürülmüş/yeniden kullanılmış atıklardan elde edildiği durumda geri dönüştürülebilen ya da kompozit hale getirilebilen ürünlerin tedarikine yönelik kredileri içermektedir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının ham madde kullanımının azaltılmasına, iklim değişikliğine uyum çabalarının arttırma başlıklarında çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının enerji verimliliğinin arttırılması ve kirliliğin önlemenmesi çabalarının arttırma başlıklarında çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1D. Temiz Ulaşım kategorisinde kullanılacak fonlama, -Tamamen elektrikli ya da diğer düşük karbon tüketimine sahip toplu taşıma araçlarına (örneğin toplu taşıma otobüslerinin elektrik, biyoyakıt ya da hibrit gibi alternatif yakıtlara dönüştürülmesi; raylı ulaşım, metrolar, feribotlar); elektrikli raylı ulaşımın geliştirilmesi, işletilmesi ve iyileştirilmesine; temiz ulaşım altyapısına (tren/metro şebekelerinin genişletilmesi, kapasite geliştirme, bisiklet yollarının inşası, yolcuların ve yüklerin elektrikli araçlarla taşınması, elektrikli araçlara yönelik şarj istasyonları dahil); 75 gCO2e/p-km eşik sınırından daha düşük emisyon değerine sahip elektrikli, hidrojen ve hibrit yolcu araçlarına; temiz ulaşım bileşenlerinin tasarım ve üretimine yönelik kredileri içermektedir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1E. Kirliliğin önlenmesi ve kontrolü kategorisinde kullanılacak fonlama, kirliliğe bizzat sebep olmamış şirketlerin uyguladığı toprak iyileştirmesi; atık önleme, atık azaltma, atık geri dönüşümü ve enerji/emisyon açısından verimli atıktan enerjiye dönüştürme (Metal, plastik ve kağıt gibi geri dönüşüm tesisleri ve geri dönüşüm faaliyetlerinin geliştirilmesi, işletilmesi ve iyileştirilmesi dahil); ve hava kirliliğini azaltmaya yönelik tedbirler ve teknolojilere yönelik kredileri kapsamaktadır.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1F. Yaşayan Doğal Kaynakların ve Arazi Kullanımının Çevresel Olarak Sürdürülebilir Yönetimi kategorisinde kullanılacak fonlama, EU Organic, Global G.A.P. ya da yetkili ulusal makamlarca yetkilendirilen şirketlerce verilen eşdeğer sertifikalarla uyumlu olarak sertifikalandırılan çevresel olarak sürdürülebilir ya da organik tarıma; tarımda kaliteyi ve verimliliği artıran, doğal kaynakların etkin şekilde kullanımına olanak sağlayan ve toprak işlemesiz tarım sistemleri, bozulmuş meraların restorasyonu, toprağın geri kazanılması, doğal gübre kullanımı, mahsul rotasyonu vb. gibi sürdürülebilir tarım faaliyetlerini destekleyen projelere; FSC, PEFC veya eşdeğer bir standarda göre sertifikalandırılan ilgili ormancılık faaliyetlerine yönelik verilen kredileri içermektedir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1G. Sürdürülebilir Su, Atık Su Yönetimi ve İklim Adaptasyonu kategorisinde kullanılacak fonlama, sürdürülebilir su, sel suyu ve atık su yönetimi tesislerinin geliştirilmesi, inşası, modernizasyonu, işletilmesi ve bakımına; su kullanım verimliliğini, suyun geri dönüşümünü ve su tasarruf sistemlerinin yeninden kullanılmasını artıran yatırımlara; su, sanitasyon yada kanalizasyon arıtma tesislerine yönelik yatırımlara; sel kontrolü ve afet acil durum sistemlerine yönelik kredileri içermektedir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1H. Karasal ve Su Biyoçeşitliliğinin Korunması kategorisinde kullanılacak fonlama, kıyı, deniz, nehir ve havza kirliliğinin önlenmesi ya da azaltılmasına; okyanusların, denizlerin ve nehirlerin korunması ve sürdürülebilir şekilde kullanımını geliştiren tedbirler, teknolojiler ve harcamalara; Iyi Su Ürünleri Uygulamaları (Best Aquaculture Practice) ya da Su Ürünleri Yönetim Konseyi (Aquaculture Stewardship Council) ya da denk sertifikalara sahip çevresel olarak sürdürülebilir balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik kredileri kapsamaktadır.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının çevreye pozitif katkılar sağladığı için yeşil tahvil ilkelerine ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1I. Temel Hizmetlere Erişim kategorisinde kullanılacak fonlama, aşağıdaki kamu ya da devlet destekli hizmetlere erişimi geliştirmeye yönelik kredileri kapsamaktadır:

- Sağlık Hizmetleri:

i. Hastanelerin, kliniklerin, sağlık tesislerinin ve yaşlı bakım evlerinin inşası, bakımı, modernizasyonu, ekipmanları ve işletilmesi
ii. Sağlığa yönelik afetlerin (COVID-19 salgını dahil ancak bununla sınırlı olmamak üzere) önlenmesi ve tedavi edilmesi ile ilgili olarak ihtiyaç duyulan sağlık materyallerinin ve ekipmanlarının üretimi, satın alınması ve dağıtılması
iii. Salgınların önlenmesi ve tedavi edilmesi amaçlı sağlık / eczacılık alanındaki araştırma ve geliştirme faaliyetleri.

- Eğitim:

i. Okulların, üniversitelerin ve mesleki eğitim merkezlerinin inşası, rehabilitasyonu, bakımı ve işletilmesi
ii. Toplumsal eğitim ve öğretimi iyileştirmeye yönelik teknolojilerin ve programların geliştirilmesi.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının sosyal hayata ve topluma pozitif katkılar sağladığı için ICMA sosyal tahvil ilkelerine ve SPK Rehber metnine uyumlu olarak değerlendirmiştir.

1İ. KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Yaratma kategorisinde kullanılacak fonlama, Türkiye'nin az gelişmiş bölgelerinde bulunan KOBİ'ler; kadın girişimciler (Hisselerinin %50'den fazlasının kadınlara ait olduğu KOBİ'ler, kadınların sahip olduğu hisselerin %50'den az olduğu durumlarda ise şirketteki yönetim pozisyonlarından en az birinin kadınlarca üstlenildiği ve en az %20 kadın sahipliğinin bulunduğu KOBİ'ler); genel operasyonel yönetim sorumluluğunun bir kadına ait olduğu KOBİ'ler; gençler 10 ya da hassas gruplarca sahip olunan ve/veya işletilen KOBİ'ler; doğal afetlerden veya sağlık salgınlarından (COVID-19 gibi ancak bununla sınırlı olmamak üzere) olumsuz şekilde etkilenen KOBİ'ler dahil olmak üzere 250'den az çalışanı bulunan ve 125 Milyon Türk Lirası ya da daha düşük ciroya ya da toplam varlıklara sahip olan şirketler olarak tanımlanan küçük ve orta ölçekli işletmelere (KOBİ'ler) yönelik kredileri kapsamaktadır.

Yukarıda belirtilen projelerin dışında, işbu çerçeve kapsamında bankanın müdahil olmayacağı ve fonlama sağlamayacağı projeler de açıkça belirtilmiştir. Bu kapsamda banka, nükleer enerji ve fosil kaynaklar başta olmak üzere, Finanse Edilmeyen Faaliyetler Listesi'nde (https://www.isbank.com.tr/en/about-us/Documents/sustainability/environment-and-social-impact-policy.pdf) yer alan proje kategorilerine fonlama sağlamayacağını taahhüt eder.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, bu kategoride belirtilen finansman koşullarının sosyal hayata ve topluma pozitif katkılar sağladığı ve işbu fon kullanımı kategori seçimi pratiğinin, SPK Rehber, pazar teamüleri ve ulusal ve uluslararası standartlara uygun olduğu görüşündedir.

2. Proje Seçme ve Değerlendirme

Türkiye İş Bankası A.Ş. bünyesinde, Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi kapsamında uygun olan kredileri seçmek ve borçlanma araçlarından elde edilecek fonlarla finanse edilecek ya da yeniden finanse edilecek olan Sürdürülebilir Kredi Portföyünü onaylamak üzere bir Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu oluşturulmuştur. İş bu çalışma grubu İş Bankası'nın Ticari Krediler Tahsis Bölümü, Kurumsal Krediler Tahsis Bölümü, Kurumsal ve Ticari Bankacılık Pazarlama Bölümü, KOBİ Bankacılığı Pazarlama Bölümü, Proje Finansmanı Bölümü, Yatırımcı İlişkileri ve Sürdürülebilirlik Bölümü ve Finansal Kuruluşlar Bölümü temsilcilerinden oluşmakta olup, aynı zamanda işbu Çerçeve Belge'nin düzenli şekilde gözden geçirilmesi ve gerektiğinde güncellenmesinden sorumludur.

İş Bankası'nda, değeri 10 milyon USD üzerinde olan tüm yeni projelerin potansiyel çevre ve sosyal riskleri ve potansiyel borçluları Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme Modeli ile değerlendirilmektedir. Model bu yatırım kredilerinin müşteri ve proje risk kategorilerini belirlemekte ve böylece yatırımın olası negatif çevresel ve/veya sosyal etkilerini sınırlama ve ortadan kaldırmaya yönelik yol haritası sunmaktadır.

Bu model aracılığıyla, finanse edilen yatırımlar türlerine göre yeni tesis geliştirme, kapasite artışı ve/veya ek tesis ya da refinansman/satın alma kapsamlarına özel hazırlanmış soru setleri ile gerçekleştirilen ilk değerlendirmeleri takiben, yatırımın tabi olduğu maden, üretim, altyapı, kimya, enerji ve yenilenebilir enerji sektörlerine özel olarak hazırlanmış soru setlerinin de yanıtlanması neticesinde risk skoru belirlenerek, yatırımın olası çevresel ve sosyal etkilerinin sınırlandırılması ve bertaraf edilmesine yönelik yol haritası oluşturulmaktadır.

Yatırım türleri ve sektörler özelinde hazırlanmış soru setleri aracılığıyla; ÇED kararları, çevresel izinler, çevresel ve/veya sosyal etki değerlendirme, Yatırım etki alanları içerisinde doğa koruma alanları veya kritik habitat değerlendirmesi, ekosistem değerlendirmesi, Deprem riski, doğal kaynak kullanımı, Atık yönetimi, Hava, toprak ve su kalitesi, Gürültü, toz, İş sağlığı ve güvenliği, toplum sağlığı ve güvenliği, Kimyasal yönetimi, Gönülsüz yeniden yerleşim ve paydaş katılımı gibi mevzuat, kanun ve yönetmeliklerle kapsamı belirlenmiş hususların firmanın faaliyetleri çerçevesinde oluşturulan sorular aracılığıyla değerlendirilerek puanlanmaktadır. Verilen yanıtlar neticesinde projenin riski; yüksek (A), orta yüksek (B+), orta düşük (B-) ve düşük (C) kategorilerinden biri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bu kapsamda her proje özelinde ulusal ve uluslararası mevzuat ve iyi uygulamalar (IFC Performans Standartları, EBRD Performans Gereklilikleri, Ekvator Prensipleri) referans alınarak Proje Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Belgesi; düzenlenerek onaya sunulan kredi dosyasına eklenmektedir. Bütün projelerde asgari olarak yerel ÇED kapsamında "Halkın Katılımı Toplantıları" düzenlenmekte olup, uluslararası standartlar çerçevesinde gerçekleştirilen tüm finansmanlarda ilave paydaş iletişimi toplantıları ve kurumsal sosyal sorumluluk çalışmaları yürütülmektedir.

Banka, finansmanına destek verdiği projelerde çevresel ve sosyal olumsuz etkileri gidermek/azaltmak ya da telafi etmek amacıyla yatırımcı şirketlerden, proje özelindeki değerlendirmelere göre belirlediği aşağıda örneklerine yer verilen türden taahhütler almaktadır:

- Karbon emisyonlarının azaltımı ve dengelenmesine yönelik ağaçlandırma yapılması, bu çalışmalarda bölgeye uygun türlerin ağaçlandırmada kullanılması, ağaçların mümkün olduğunca proje sahasında uygun mekânlara taşınması ve endemik türlerin korunması
- Özellikli ve koruma altında olan bölgelerdeki biyoçeşitliliğin korunması için gerekli önlemlerin alınması
- Arazilerin anlaşma yoluyla satın alınmasına öncelik verilmesi, kamulaştırma kapsamında zorunlu fiziksel ya da ekonomik yeniden yerleşim olan projelerde yeniden yerleşim planı ve/veya geçim kaynaklarının yeniden yapılandırılması planı hazırlanması
- Proje etki alanında kalan yöre halkı için telafi edici ve yeni gelir kaynağı yaratmak amaçlı sosyal sorumluluk projeleri geliştirilmesi, yatırımın iş gücü ve satın alım gerekliliklerinde yöre halkına öncelik verilmesi
- Yatırımlar kapsamında, çalışanların, yöre halkının ve diğer paydaşların projeye ilişkin görüşlerini dikkate almak ve rahatsızlıklarını gidermek amacıyla iç ve dış şikâyet mekanizmaları geliştirilerek "Paydaş Katılım Planı" oluşturulması
- Kümülatif Etki Analizi, Biyolojik Etki Analizi gibi ilave çalışmalarla çevresel sosyal yönetim planlarında önlemler alınması
- Yatırımcının gerek mevcut faaliyetleri gerekse yatırım faaliyetleri sırasında İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) ile ilgili mevzuata uyumunun sağlanması, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının artırılması ve acil durum eylem planlarının geliştirilmesi

Proje sahibi firmaların bu taahhütlere uyumu, kredi sözleşmeleriyle de garanti altına alınmakta ve finansman süreci kapsamında izlenmektedir. Bu sayede karşılaşılabilecek sosyal risklerin yönetilmesi ile toplumsal etki de kontrol edilmektedir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, belirtilen Yeşil ve sürdürülebilir borçlanma araçlarının proje seçme ve değerlendirme süreçleri yönetiminin; pazar teamüllerine, ulusal ve uluslararası standartlara ve SPK Rehber'ine uygun olduğu görüşündedir.

3. İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

İş Bankası; borçlanma araçlarından elde edilen fonlara denk gelen bir tutarı, yukarıda belirtilen değerlendirme ve seçme süreci doğrultusunda fon kullanımı uygunluk kriterlerini karşılayan krediler portföyüne yani Sürdürülebilir Kredi Portföyüne tahsis etmeyi amaçlamaktadır.

İşbu çerçeve metni dahilinde kullanılacak olan sürdürülebilir finansman araçları Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu tarafından kontrol edilecek ve yönetilecektir, borçlanma araçlarının ihracını takip eden 3 yıl içerisinde tedavülde olan borçlanma araçlarından elde edilen net fonların bakiyesi kadar bir tahsis seviyesi gerçekleştirecektir.

İş Bankası, borçlanma araçlarından elde edilen fonların henüz kullanılmamış kısmını uygun projelerin finansmanı veya yeniden finansmanında kullandırmasına kadar geçen sürede, nakit ve/veya nakit benzeri ve/veya diğer likit araçlarda değerlendirecektir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, belirtilen Yeşil ve sürdürülebilir borçlanma araçlarının fon yönetimini yöntemi pazar teamüllerine, ulusal ve uluslararası standartlara ve SPK Rehber'ine uygun olduğu görüşündedir.

4. Raporlama

İş Bankası, işbu Çerçeve Belge kapsamında ihraç edilecek her borçlanma araçlarına ilişkin olarak "Fon Kullanımı Raporu" ve "Etki Raporu" adlı raporları düzenleyecektir. Fon Kullanımı Raporu, ihraç tarihinden itibaren yılda bir defa ve her durumda ihraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra, fon kullanımına dair güncel bilgileri ve ayrıca varsa önemli gelişmeleri kapsayacak şekilde, "Etki Raporu" ise yine ihraç tarihinden itibaren yılda bir defa ve her durumda ihraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra tahmin edilen ve/veya gerçekleşen çevresel etkileri içerecek bir kapsamda hazırlanacaktır.

Etki raporlamasında projelerin tahmini ve/veya gerçekleşen olumlu ve/veya olumsuz etkileri toplu olarak açıklanacaktır. Bu aşamada her kategoride belli niteliksel ve niceliksel performans göstergeleri belirlenmiştir. Tablo 1, bunlarla sınırlı olmayarak kullanılacak belli başlı Temel Performans Göstergelerini sıralamaktadır, bunların yanında niceliksel tayinde kullanılan temel metodolojinin ve/veya varsayımların açıklanması, niceliksel performans ölçütlerinin bulunmaması halinde, bu durumun açıklanması ve diğer değerlendirmelerle desteklenmesi gerekir.

Kategori	Temel Performans Göstergesi (KPI)
Yenilenebilir Enerji	-Tahmini yıllık yenilenebilir enerji üretimi (MWh) -Kaçınılan ya da azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO2e)
Enerji Verimliliği	-Yıllık enerji tasarrufları (MWh) -Kaçınılan ya da azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO2e) -Depolama kapasitesi (MW) -Dağıtım kapasitesi (MW)
Eko-verimli ve/veya Döngüsel Ekonomiye Uyarlanmış Ürünler, Üretim Teknolojileri ve Süreçleri	-İlişkili kaynaklara yönelik yıllık tasarruflar (örneğin ton hammadde) -Kaçınılan yada azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO2e) ve/veya enerji tasarrufları (yıllık MWh)
Yeşil Binalar	-Çevresel sertifikalandırma -Yıllık enerji tasarrufları (MWh) -Kaçınılan yada azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO2e)
Temiz Ulaşım	-Kaçınılan yada azaltılan tahmini yıllık GHG emisyonu (tCO2e) -Elektrikli/düşük karbon tüketimine sahip araçların sayısı -Yolcu sayısı -Oluşturulan/sürdürülen yeni elektrikli tren/elektrikli otobüs hatlarının km sayısı -Şarj istasyonlarının sayısı Bisiklet yolunun uzunluğu (km cinsinden)

Kategori	Temel Performans Göstergesi (KPI)
Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü	-Geri dönüştürülen atığın türü ve yıllık miktarı (ton) -Enerji üretimi (MWh/y) -Yıllık olarak arıtılan kirliliğin tutarı ve türü (ton)
Yaşayan Doğal Kaynakların ve Arazi Kullanımının Çevresel Olarak Sürdürülebilir Yönetimi	-Organik tarım sertifikasyon planı -Sürdürülebilir zirai arazi alanı (hektar) -Yeniden canlandırılan alanlar (hektar)
Sürdürülebilir Su, Atık Su Yönetimi ve İklim Adaptasyonu	-Yıllık su tasarrufları (m3 yada %) -Arıtılan, azaltılan yada kaçınılan yıllık atık su miktarı (m3 yada %) -Gelişmiş sanitasyon tesislerine erişimi olan kişi sayısı -Tedarik edilen temiz su litresi
Karasal ve Su Biyoçeşitliliğinin Korunması	-Korunan alanların muhafazası/korunması/ artırılması (km2 yada %) -Korunan ve/veya öncelikli türlerin sayısı
Temel Hizmetlere Erişim	-Yararlanıcı sayısı -Tesislerin sayısı -Hizmet sunulan öğrencilerin sayısı
KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Yaratma	-Finanse edilen KOBİ sayısı -Finanse edilen kadınlara ait işletmelerin sayısı -Verilen kredilerin sayısı/miktarı

Raporlamalar, borçlanma aracı ihracından elde edilen fonu, bu fonun tahsis edildiği projelerin bir listesini, projelerin kısa bir tanımını, projeler için kullanılan tutarı ve projelerin tahmin edilen etkilerini içerecektir. Gizlilik anlaşmaları, rekabet hususları veya çok sayıda alt projenin olması gibi nedenlerin paylaşılabilecek ayrıntıyı sınırlandırması halinde, bilgi genel terimlerle veya toplu kalemler bazında sunulabilecektir.

İş Bankası bahsedilen raporları, Sermaye Piyasası Kurulu'nun özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda (KAP) ve www.isbank.com.tr internet sitesinde kamuya açıklayacaktır. Banka, işbu fon kullanımı ve etki raporunun bir dış değerlendirme kuruluşu tarafından incelenmesi ve değerlendirilmesi isteyebilir.

Yukarıda açıklanan, Yeşil ve sürdürülebilir borçlanma araçlarının raporlama yöntemleri, etki analizi için belirlenen Temel Performans Göstergeleri pazar teamüllerine, ICMA Harmonize Etki Raporlaması ilkelerine[5], İklim Tahvilleri İnisiyatifi Taksonomisine ulusal ve uluslararası standartlara ve SPK Rehber'ine uygun olduğu görüşündedir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi'nin; SPK Rehber dokümanı, ICMA Yeşil ve Sosyal Tahvil İlkelerinin ön gördüğü dört temel bileşenine uygun olduğu görüşündedir

[1] https://www.icmagroup.org/assets/documents/Sustainable-finance/2022-updates/Harmonised-Framework-for-Impact-Reporting-Green-Bonds_June-2022-280622.pdf

İş Bankası Sürdürülebilirlik ve ESG Anlayışı

“Türkiye’nin kalkınması ve inşasına katkıda bulunmak” şeklinde tanımlanan ana misyonu ile kurulan Türkiye İş Bankası A.Ş. (İş Bankası), kurulduğu günden bu yana sosyal sorumluluk ilkesi ile hareket etmiş ve Türk ekonomisinin her aşamasında öncü roller ve büyük görevler üstlenmiştir.

Sürdürülebilirliği kurumsal stratejisinin önceliklerinden birisi olarak konumlandıran İş Bankası faaliyetlerini bütüncül ve uzun vadeli bir bakış açısı ile yürütmektedir. Mevcut Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi sayesinde, İş Bankası çevresel etkinin yönetilmesi, kredi verme operasyonlarından kaynaklanan çevresel ve sosyal etkinin değerlendirilmesi ve bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilen eğitim programları vasıtasıyla insan kaynakları potansiyelinin sürekli geliştirilmesi gibi çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu sistemin işleyişi İş Bankasının Sürdürülebilirlik Politikası ve bunu tamamlayan diğer politikalar ile desteklenmektedir.

İş Bankası; Global Compact Türkiye tarafından uygulamaya konulan ve kredi süreçlerinde çevresel ve sosyal etkilerin değerlendirilmesini gerçekleştirme taahhüdünü öngören Türkiye Sürdürülebilir Finansman Bildirgesi’ni ilk imzalayan taraflardan biridir. İklim değişikliğine ilişkin risklerin ve fırsatların artan önemi dikkate alındığında, İş Bankası giderek artan şekilde iklim mülahazalarını olağan iş süreçlerine dahil etmektedir. İklim riski, İş Bankası’nın risk yönetim çerçevesinin omurgasını teşkil eden risk taksonomisinde stratejik bir risk olarak konumlanmıştır.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi’nin bir üyesi ve Sorumlu Bankacılık Prensipleri’nin imzacılarından birisi olarak İş Bankası sürdürülebilir kalkınmaya ve küresel iklim hedeflerine katkıda bulunmaya devam etmeyi taahhüt etmektedir. İş Bankası Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi’ni (UNGC) 2012 yılında imzalamış ve böylece sürdürülebilirliğe verdiği önemi uluslararası bir platformda beyan etmiştir. Bankanın sürdürülebilirlik strateji ve politikalarına ilişkin bilgilere https://www.isbank.com.tr/bankamizi-taniyin/surdurulebilirlik bağlantısından ulaşılabilmektedir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi’nde yer alan projelerin, bankanın sorumlu finansman yaklaşımı doğrultusunda, düşük karbon ekonomisine geçiş ve iklim değişiklinin azaltılması kapsamındaki genel stratejisine uygun olduğu görüşündedir. Seçilen projeler, banka Sürdürülebilirlik ve ESG anlayışıyla, ulusal ve uluslararası stratejilerle paralellik göstermekte, çerçeveye uygun fon kullanımının etkili, amaç odaklı ve faydalı olduğu görüşündedir.

Fon Kullanımı Etki Analizi

Türkiye İş Bankası A.Ş., Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi kapsamında ihrac edilecek borclanma araçları için aşağıda listelenen 11 proje kategorisinde fon kullanılması öngörülmektedir. Bu kategoriler SPK Rehber, ICMA Yeşil ve Sosyal Tahvil İlkeleri kategorileriyle parallelik göstermektedir. Fonun doğru kullanılması durumunda aşağıdaki başlıklarda ekonomik, sosyal ve ekolojik katkı sağlaması olasıdır.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, 2015 yılında Paris Antlaşması ile birlikte Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler tarafından imzalanan ve 2030 sonuna kadar ulaşılması amaçlanan küresel hedefleri içeren bir evrensel yol haritasıdır. Bu çerçevede bahsedilen proje kategorileri aşağıdaki SKA'lara ve bazı alt hedeflerine pozitif katkı sağlayacaktır.

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Yenilenebilir enerji		7.2. 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması
Enerji verimliliği		7.3. 2030'a kadar küresel enerji verimliliği ilerleme oranının iki katına çıkarılması

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Eko-verimli ve/veya Döngüsel Ekonomiye Uyarlanmış Ürünler, Üretim Teknolojileri ve Süreçleri		12.2. 2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması 12.5. 2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması
Yeşil binalar	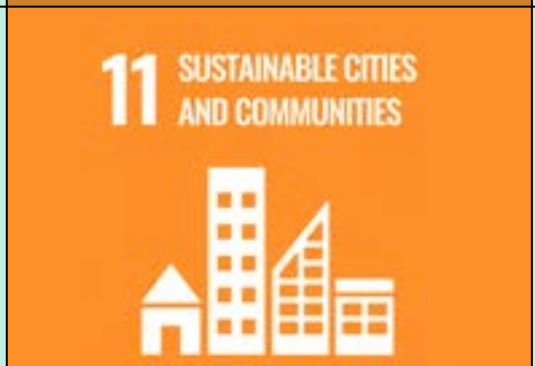	11.1. 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekondu mahallelerinin iyileştirilmesi
Yeşil binalar		9.1. Herkes için uygun fiyatlı ve eşitliğe dayalı bir erişime vurguda bulunarak ekonomik kalkınmayı ve insanların esenliğini desteklemek için bölgesel ve sınırlararası altyapıyı kapsayan kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların oluşturulması

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Temiz ulaşım		11.2. 2030'a kadar özellikle kırılgan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması
Temiz ulaşım		9.1. Herkes için uygun fiyatlı ve eşitliğe dayalı bir erişime vurguda bulunarak ekonomik kalkınmayı ve insanların esenliğini desteklemek için bölgesel ve sınırlararası altyapıyı kapsayan kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların oluşturulması

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Kirliliğin önlenmesi ve kontrolü		12.4. uluslararası çerçevelere uygun olarak kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüleri boyunca çevresel olarak sağlam biçimde yönetimlerinin sağlanması ve bu kimyasalların ve atıkların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirgemek için havaya, suya ve toprağa karışmalarının önemli ölçüde azaltılması 12.5. 2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Yaşayan doğal kaynaklar ve arazi kullanımının çevresel sürdürülebilir yönetimi		15.2. 2020'ye kadar her tür ormanın sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasının desteklenmesi, ormansızlaşmanın sona erdirilmesi, tahrip edilmiş ormanların eski haline döndürülmesi ve ağaçlandırma ve yeniden ormanlaştırmanın küresel olarak önemli ölçüde artırılması 15.3. 2030'a kadar çölleşmeyle mücadele edilmesi, çölleşme, kuraklık ve sellerden etkilenen alanlar dâhil tahrip edilmiş toprakların eski haline getirilmesi ve arazi bozulumunun olduğu, nötr bir dünya yaratmak için çaba gösterilmesi

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Karasal ve Su Biyoçeşitliliğinin Korunması		14.2. Önemli olumsuz etkilerden kaçınmak için dayanıklılığın güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere deniz ve kıyı ekosistemlerinin sürdürülebilir biçimde yönetilmesi ve korunması ve sağlıklı ve üretken okyanuslara sahip olmak adına okyanusların eski haline döndürülmesi için harekete geçilmesi
Karasal ve Su Biyoçeşitliliğinin Korunması		15.1. Özellikle ormanlarda, sulak alanlarda, dağlarda ve kurak alanlardaki karasal ve iç tatlısu ekosistemlerinin uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükler doğrultusunda korunmasının, eski haline getirilmesinin ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Sürdürülebilir su ve atık su yönetimi		6.1. 2030'a kadar herkesin güvenilir ve erişilebilir içme suyuna evrensel ve eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması 6.2. 2030'a kadar herkesin yeterli temizlik ve sıhhi koşullara eşit biçimde erişiminin sağlanması ve kadınların, kız çocuklarının ve kırılgan durumda olan kişilerin ihtiyaçlarına özel önem göstererek kamuya açık alanlarda dışkılamanın sona erdirilmesi 6.3. 2030'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salımını en aza indirgeyerek, arıtılmamış atık su oranını yarıya indirerek ve geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi 6.4. 2030'a kadar bütün sektörlerde su kullanım etkinliğinin büyük ölçüde artırılması, su kıtlığı sorununu çözmek için sürdürülebilir tatlısu tedarikinin sağlanması ve su kıtlığından muzdarip insan sayısının önemli ölçüde azaltılması

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Temel Hizmetlere Erişim		3.3. 2030'a kadar AIDS, tüberküloz, sıtma ve ihmal edilen tropikal hastalık salgınlarının sona erdirilmesi ve hepatit, su yoluyla bulaşan hastalıklar ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilmesi 3.8. Finansal riskten korunmayı, kaliteli temel sağlık hizmetlerine erişimi ve herkesin güvenli, etkili, kaliteli ve uygun fiyatlı temel ilaçlara ve aşılara erişimini de kapsayan evrensel bir sağlık güvencesi sisteminin oluşturulması 3.c. Özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde sağlık hizmeti finansmanının ve sağlık işgücü istihdamının, geliştirilmesinin, eğitilmesinin ve devamlılığının önemli ölçüde artırılması

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
Temel Hizmetlere Erişim		4.5. 2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve engelliler, yerliler ve kırılgan durumdaki çocuklar dâhil, kırılgan insanların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması 4.a. Çocuklara, engellilere, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesi ve herkes için güvenli, şiddete dayalı olmayan, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması.
KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Üretme		5.a. Kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerlerinde kontrol kurabilme, finansal hizmetler, miras ve doğal kaynaklara erişimleri gibi konularda ulusal yasalara uygun olarak eşit haklara sahip olmaları için reformlar yapılması

Proje Kategorisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı Alt Hedefi
KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Üretme		8.3. Üretim faaliyetlerinin, insana yakışır istihdam yaratmanın, girişimciliğin, yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklendiği kalkınma odaklı politikaların desteklenmesi ve finansal hizmetlere erişim yoluyla mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin resmiyet kazanmalarının ve büyümelerinin teşvik edilmesi 8.10. Herkesin bankacılık, sigorta ve finansal hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve artırılması için yurt içi finansal kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi
KOBİ Finansmanının Potansiyel Etkisi Yoluyla Dahil Olmak Üzere İstihdam Üretme		10.4. Özellikle mali, ücret ve sosyal koruma politikaları olmak üzere politikaların benimsenmesi ve eşitliğin giderek daha çok sağlanması

Sonuç

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi'nde yer alan ve bankanın sorumlu finans yaklaşımı seçilen yeşil ve sosyal proje kategorilerinin çevreye ve topluma fayda üretebilecek projeler olduğu görüşündedir. Bankanın, Çevresel ve Sosyal Risk Değerlendirme Modeli ile risk analizinden geçirilen projeler, aynı zamanda potansiyel negatif çevresel ve/veya sosyal etkilerin önüne geçmeyi, bu şekilde ülkenin iklim mücadelesine, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ve karbon düşük ekonomiye geçişi yol haritasına direkt ve dolaylı olarak katkı sağlayacaktır.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi'nin, SPK Rehberinde bulunan Fon Kullanımı, Proje Seçme Değerlendirme, Fon Yönetimi, Fon ve Etki Raporlaması olmak dört temel unsura uygun hazırlandığı görüşündedir. Bu çerçeve kapsamında fonların amacına uygun şekilde kullanılması, Birleşmiş Milletlerin 2015 yılında hedeflediği Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından (SKA) SKA 3,4,6,7,8,9,10,11,12,13,14 ve 15'e ve bunların ilgili alt hedeflerine doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunabilir.

Süratam Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, işbu çerçeve belge metni üzerinde yaptığı bağımsız ve detaylı çalışmaya istinaden; Türkiye İş Bankası A.Ş. Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi'nin; Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) 24.02.2022 tarihinde yayımladığı Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma Aracı, Yeşil Kira Sertifikası, Sürdürülebilir Kira Sertifikası Rehberi[1]'ne (Rehber) uyumlu olduğu, sürdürülebilir finansman araçlarının ihraçları için etkili, amaç odaklı ve faydalı olduğu görüşündedir.

SÜRATAM Sürdürülebilirlik Danışmanlığı

SÜRATAM Sürdürülebilirlik Danışmanlığı SÜRATAM Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, 2014 yılında Türkiye'de sürdürülebilir üretim altyapısının oluşturulması, iklim değişikliği ile gelecek risk ve fırsatların yönetilmesi, yaşam döngüsü odaklı üretimin yerleştirilmesi, enerji ve kaynak verimli üretimi teşvik etmek amacıyla özel sektör tarafından kurulmuş ve sanayi tarafından desteklenen bir kuruluştur. Sürdürülebilir ürün sertifikalarının temini, kurumsal sürdürülebilirlik raporlamaları, ürün ve kurumsal karbon hesaplamaları, sürdürülebilir finans dış değerlendirme raporları, yaşam döngüsü odaklı veri tabanları geliştirme ortaklığı ve eğitim başlıklarında özgün çözümler sunmaktadır.

SÜRATAM Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, çevre ve sürdürülebilirlik konusunda uzmanlaşmış kadrosu ile sürdürülebilir finansmana konu olan projeler için şirketlere, yatırımcı ve paydaşlarını bilgilendirecekleri sürdürülebilir finans çerçevesi oluşturmalarında ve oluşturan çerçeve ve raporlama belgelerine doğrulama ve ikinci taraf görüşü hizmetleri sağlama konusunda hizmet vermektedir.

Sermaye Piyasaları Kurulu (SPK) ve Uluslararası Sermaye Piyasaları Birliği (ICMA) Dış Değerlendirme yapmaya yetkin bir firma olan SÜRATAM Sürdürülebilirlik Danışmanlığı, proje ve proje kategorilerinin uluslararası standartlara uygunluğunu, ihraççıların sürdürülebilirlik hedef ve politikaların fon kullandırılacak proje ile ilgisini, projelerin hedeflenen faydalarını, etkilerini ve olası risklerini inceleme ve değerlendirme konusunda yetkindir. Gizlilik, nesnellik, doğruluk, dürüstlük, mesleki etik ve ilkelere bağımlılık prensipleri gözetilerek, şirketlere ve projelere çerçeve oluşturma, doğrulama ve ikinci taraf görüşü vb. gibi sürdürülebilir finans dış değerlendirme hizmeti sağlanmaktadır.

SORUMLULUK REDDİ

Bu ikinci taraf görüşü raporunda yer alan her türlü veri, yorum ve değerlendirmeler, hazırlandığı tarih itibarıyla mevcut piyasa koşulları ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan ve Türkiye İş Bankası A.Ş. şirketinden elde edilen bilgi ve veriler kullanılarak SÜRATAM Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş tarafından hazırlanmıştır. Bu rapor/ çerçeve/görüş'de/da yer alan ifadeler yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Bu ifadeler hiçbir şekilde bir yatırım tavsiyesi, yatırım aracının alım- satım önerisi ya da getiri vaadi olarak değerlendirilmemelidir.

Burada yer alan veriler ve bilgilerin tam, doğru, eksiksiz olduğu garanti edilemez; içerik, haber verilmeksizin değiştirilebilir. Bu sebeple, okuyucuların, bu bilgilere dayanılarak aldıkları kararlarda sorumluluk kendilerine aittir. Bu kaynakların kullanılması nedeni ile ortaya çıkabilecek hatalardan, bilgilerin eksikliği veya yanlışlığından, bu bilgilere dayanılarak yapılacak ileriye dönük yatırımlar ve ticari işlemlerin sonuçlarından ya da ortaya çıkabilecek doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan SÜRATAM Sürdürülebilirlik Danışmanlığı A.Ş hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.

Bu belge ve içerisinde yer alan her türlü materyale ait tüm haklar saklıdır ve SÜRATAM Sürdürülebilirlik Danışmanlığı AŞ'nin açık yazılı izni olmadan tamamen veya kısmen, herhangi bir biçimde veya şekilde satılamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, iletilemez veya ifşa edilemez.

süratam

SUSTAINABILITY SERVICES

www.suratam.org

info@suratam.org

+90 212 803 88 58

NEF 09 B Blok
Kağıthane / İstanbul

Rapor Dizayn: Alpertunga Erdem